

*"Vi ste najupečatljivija osoba u suvremenoj glazbi
i ja sam nadasve zahvalan zbog
vašeg utjecaja na mene."*

Bela Bartók

IGOR MARKEVITCH

Ivan Supek

Početakom XX. stoljeća rađaju se dirigenti koji će raskidati s romantičarskom tradicijom i značajno utjecati na trendove snimanja u zlatnom dobu fonore nakon Drugog svjetskog rata. Posebno je glede toga značajna 1912. godina kada su rođena čak šestorica značajnih dirigenata - Sergiu Celibidache, Erich Leinsdorf, Igor Markevitch, Kurt Sanderling, Georg Solti i Günter Wand. Još jedan neortodokсни glazbenik rođen je također te godine - Jonh Cage, o kome također pripremamo prilog. O svim tim dirigentima pisali smo već na stranicama WAM-a. Celibidacheu i Soltiju bili su posvećeni i veći prilozi. Stoga smo odlučili za ovu priliku nešto napisati o Igoru Markevitchu, i to prvenstveno s aspekta njegove diskografije.

Igor Markevitch (1912.-1983.) rođen je u eminentnoj ukrajinskoj obitelji, a otac, također glazbenik, bio mu je i prvi učitelj. Obitelj ubrzo po njegovom rođenju odlazi iz Ukrajine i uglavnom boravi u Švicarskoj i Francuskoj gdje mladi Igor dobiva najbolje moguće učitelje: Alfreda Cortota za glasovir i Nadiju Boulanger za kompoziciju. Igor Markevitch na svjetsku glazbenu scenu stupa već sa šesnaest godina kao skladatelj glasovirskog koncerta koji je naručio tada neprikosnoveni autoritet Serge Diaghilev. U slijedećim dekadama Markevitch je fokusiran na skladanje i tada se nametnuo kao jedan od najznačajnijih mladih skladatelja kojeg je cijenila i kritika ali i kolege. No, u 30-im godinama prošlog stoljeća zaredale su i prve negativne kritike a samokritični Markevitch sve se više okreće dirigiranju. Godine 1935. počinje studioznije proučavati taj "znanat" kod velikog Hermann Scherchen, a nakon Drugog svjetskog rata posvećuje se gotovo isključivo dirigiranju i mi ćemo se uglavnom pozabaviti tim aspektom njegovog djelovanja.

Treba napomenuti da je Markevitch bio pravi radoholičar, pa je ubrzo i sam postao odličan pedagog i održavao brojne majstorske tečajeve u Salzburgu, Monte Carlu i Mexico Cityju kroz koje su prošli mnogi današnji vrhunski dirigenti, među ostalima i Daniel Barenboim. Godine 1957. preuzima vođenje čak triju značajnijih orkestara: Lamoureux Orchestra iz Pariza, te Montreal Symphony i Havana Philharmonic, a pisao je knjige (izdvojimo opsežnu "Encyclopedic Edition of the Beethoven Symphonies" u kojoj nalazimo Markevitcheva pronicljiva zapažanja koja je stjecao tijekom života, a posebno su značajna ona stečena već u ranoj mladosti promatranjem Mengelbergovih pokusa).

Diskografija Igora Markevitcha nije tako ekstenzivna kao Soltijeva ili Wandova, ali je probrana i fokusirana na onu glazbu i glazbenika koje su samom Markevitчу bile od značaja. Razlog tome treba potražiti i u Markevitchevom postepenom gubitku sluha od početka 1960-ih godina, što je znatno ograničavalo njegove mogućnosti vođenja orkestara, pogotovo nadolaskom tada već aktualne *multi-miking* tehnike snimanja. Mnogi od Markevitchevih kolega i sami su bili kompozitori, koji su često i uspješno dirigirali i prezentirali vlastite kompozicije, ali ne i Markevitch. Iako je od svojih kolega rođenih početkom XX. stoljeća možda bio i ponajbolji kao skladatelj, (odveć) samokritični Markevitch smatrao je da dijela drugih velikih kompozitora prvenstveno zaslužuju (njegovu) pažnju. Zaista šteta, jer i dan-danas dobrih izvedaba njegovih skladbi zapravo i nema.

No, u onome što je ostalo zabilježeno na nosačima zvuka ima pravih bisera. Jedan od meni najdražih fonozapisa ostvario je upravo Igor Markevitch s Clarom Haskil njihovim muziciranjem u Mozartovim molskim glasovirskim koncertima 1960. godine (Philips Classics 247 0728). U tu kategoriju spada i njegova snimka Stravinskyjevog "Posvećenja proljeća" snimljenog s London Symphony Orchestra (Philips Classics 438 350) ili starija mono snimka s Bečanima iz 1951. godine. Općenito, u njegovoj diskografiji nema promašaja i sve je prožeto muzikalnošću, dinamikom i inteligentnim razumijevanjem idioma. No, ako od nekuda treba početi, to je svakako ruski i francuski repertoar. Uz Mravinskog, Markevitch je po meni jedini dobar (i slušljiv) interpret simfonija P. I. Čajkovskog (Philips CD 426 848). Nakon preslušavanja

njihovih izvedbi sve ostalo je ili "bezokusno", ili završava u jednoj od krajnosti, češće u o onoj hipersenzibilnoj bolećivoj romantičarskoj. Što se tiče francuskog repertoara, svakako treba poslušati nadahnute i vrlo dinamične snimke Berliozove "Fantastične simfonije" (DG CD 423 957) i "Faustovog prokletstva (DG CD 463 673) s Orchestre Lamoureux, koji svira poletno i s tako mnogo snage kao ni za jednog drugog dirigenta. Interesantna je i njegova izvedba "Fantastične simfonije" s Berlinčanima koje je "natjerao" da zvuče vrlo francuski, no, nažalost, koliko znam taj nosač zvuka nije trenutačno u katalogu. Poslušajte i podjednako odlične izvedbe "Symphonie Fantastique" Beechama s Francuzima ili Muncha s Bostoncima i uvidjet ćete kako u tom razdoblju dirigenti nisu upadali u šablone već su zaista suvereno i samouvjereno interpretirali djela standardnog repertoara. Podjednako oduševljavaju i njegova izvedba Debussyjeva remekdjela "La Mer". Nažalost, ni to trenutačno nije u DG-ovom katalogu, ali se može naći na dvostrukom albumu tvrtke IMG Artists iz edicije "Great Conductors of the 20th Century" (CD 7243 5 75124 2 8). Štoviše, na tom dvostrukom albumu možete naći vjerojatno najbolju izvedbu "Manfredove simfonije" P. I. Čajkovskog s London Symphony Orchestra i odličnu izvedbu Ravelove suite "Daphnis et Chloe".

Toliko za početak upoznavanja s Princem Igorom (Stravinski je bio Kralj Igor), a za daljnje preporuke dovoljno je prosurfati internetom i nabavljati nosače zvuka jer, kako sam već rekao, njegove izvedbe, uvijek s posve novim naglascima, su u najgoru ruku samo interesantne, a one najbolje su spektakularne.

